

Ляховець Л.О.

*кандидат психологічних наук, доцент
кафедри загальної, вікової та соціальної психології*

Чернігівський національний педагогічний
університет імені Т.Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧІВ ВНЗ ІЗ СТУДЕНТАМИ-ПРЕДСТАВНИКАМИ ПОКОЛІННЯ Y

Освітні документи України зазначають, що мета вищої освіти і виховання ХХІ ст. полягає в розвитку професійно компетентного, ініціативного, творчого громадянина, наділеного почуттям обов'язку та відповідальності перед суспільством, здатного швидко адаптуватися до сучасного інформаційного суспільства. Підготовка інтелектуального, здатного до самоосвіти і саморозвитку спеціаліста, неможлива без врахування його індивідуальних особливостей. Наразі викладачі організують навчально-виховний процес для студентів-представників покоління Y, світорозуміння і світосприйняття яких все більше дистанціюється від світогляду професорсько-викладацького складу

Мета публікації полягає в теоретичному аналізі особливостей організації навчання у вищій школі студентів-представників покоління Y.

Автори “теорії поколінь” Н. Хоув та В. Штраус, поколінням Y (“Ігреками”, “Міленіалами”, “Поколінням Мережі”, “Next”) називають дітей, народжених в період 1984-2003 р.р. Соціально-економічними та політичними передумовами формування їх світоглядних особливостей у нашій країні виступили: руйнування СРСР та Перебудова; катастрофа на ЧАЕС; початок розбудови ринкових відносин; розвиток цифрових технологій (мобільні телефони, Інтернет, соціальні мережі, відеоігри, флешмоб- і мем-культури, онлайн спілкування, еволюція девайсів, digital медіа тощо); розвиток брендів (Amazon, Apple, Forever 21, Starbucks та ін.); економічний спад, підвищення цін на житло, безробіття тощо [2; 4].

На думку сучасних дослідників, найбільш характерними соціально-психологічними особливостями студентів покоління Y виступають [1; 2; 5]:

1. Повільне входження у самостійне/доросле життя (через нестабільну економіку, високі ціни на житло, низькі доходи та небажання “жити для того, щоб працювати”, як це робили їхні занадто відповідальні батьки-представники покоління X). А також споживацька й інфантильна життєва позиція.

2. Допитливість з орієнтацією на отримання максимуму задоволення від життя (поєднують навчання із заняттями спортом (переважно екстремальними його видами), музикою, творчістю з метою особистісної самореалізації; але коли їм щось не подобається або досягнення результату вимагає забагато зусиль, – вони зразу ж кидають цю справу).

3. Цінування психологічного комфорту понад усе: ні престижна робота (чи навчальний заклад), ні стабільна зарплатня (висока оцінка знань), ні влада, ні вплив не є для них самоціллю. Вони вибудовують не вертикальні комунікації (для кар’єрного зростання), а здебільшого горизонтальні (для отримання корисного досвіду в різних сферах життєдіяльності від багатьох людей). Це водночас сприяє й розвитку здатності до пристосування, прагматизм.

4. Особливості пізнавальної діяльності: наявність гіпертекстової свідомості (здатності працювати з великими обсягами інформації), “кліпового” мислення, розвинених візуально-просторових навичок сприйняття поряд з нестійкою увагою, недосконалою оперативною пам’яттю призводять до нерозуміння складно представленого матеріалу, неможливості засвоїти великі обсяги інформації, високого рівня відволікання під час викладання та нездатності самостійно розв’язувати програмні завдання та організовувати процес навчання

5. Технічна освіченість (вони майже не стикаються з дією “кривої навчання”, якщо йдеться про застосування гаджетів чи нових навчальних технологій, які студенти опановують швидко й інтуїтивно).

6. Визначення пріоритетів навчальної/професійної діяльності: вони активні й амбітні; не схильні до постійної командної взаємодії; орієнтовані здебільшого на персональну або рівноправну (але не корпоративну, якщо йдеться про

досягнення конкретної цілі) конкуренцію і персональний успіх. Але водночас – інтелектуально байдужі щодо предметів, які прямо не пов’язані з їх майбутніми високими заробітками.

7. Достовірною вважають інформацію, отриману з Інтернету та соціальних мереж, а не від компетентних осіб (викладачів, роботодавців, журналістів).

8. Занадто впевнені у собі та власній унікальності. Провідна потреба – самоствердження, яка продукує схильність до ролі лідера (а не керівника), до обміну інформацією (а не її приховування), до прийняття рішень на основі обговорення й експертних оцінок (а не бездумне підкорення наказу згори).

З метою ефективної організації навчального процесу зі студентами покоління Y в сучасних освітніх закладах, необхідно враховувати низку факторів і специфічних рис, які виходять за межі професійної підготовки й досвіду працівників ВНЗ. Спеціалісти з навчання дорослих пропонують викладачам застосовувати наступні прийоми методичної взаємодії [1; 2; 3; 5].

1. Встановити чіткі дидактичні вимоги до заняття (викладач пояснює мету, завдання, правила підготовки і роботи на конкретному занятті, принципи та форми оцінювання знань). Вимоги повинні бути ясними, інформація – точною, цілі – зрозумілими, “прозорими”, реальними.

2. Розробити обмірковані заходи з розвитку фахових й особистісних якостей студента, над якими вестиметься робота у ході вивчення всього курсу.

3. Враховувати специфіку пізнавальної діяльності студентів покоління Y:

– оскільки наявні проблеми із запам’ятовуванням матеріалу, слід використовувати на лекціях метод кейсів, орієнтований на демонстрацію необхідності не “шукати” інформацію в Інтернеті, а “пам’ятати, знати” її;

– швидка втомлюваність при монотонному читанні лекцій нівелюється за рахунок використання кейсів та ігрових технік;

– кліпове мислення дозволяє використовувати прийом створення “інтелектуальних карт” (це уможлиблює поєднання роботи обох півкуль мозку, підвищення ефективності розумової діяльності й оперування образами; сприяє впорядкуванню, систематизації, алгоритмізації процесу пошуку знань);

– розвиток аналітичних здібностей і критичного мислення можливий при застосуванні “методу парадоксів” – навчання через суперечності – коли студент чує від викладача два суперечливих твердження, він змушений замислитись і проаналізувати сказане.

4. Використовувати активні методи навчання (оскільки студенти швидко збирають й обробляють інформацію, встановлюють закономірності): круглий стіл, дебати, дискусія, мозковий штурм; прийом “давайте розберемося в цьому разом” (студенти не завжди вправно аналізують матеріал: вони потребують не того, хто знає правильну відповідь, а того, хто керує процесом її пошуку).

5. Застосовувати інтерактивні та творчі методи навчання (бо студенти мають недостатньо розвинені комунікативні навички, живе спілкування використовують рідко, контактуючи переважно у соціальних мережах).

6. Застосовувати інноваційні електронні способи навчання (необхідну для засвоєння інформацію можна розташовувати на таких сервісах, як: Facebook, LiveJournal, YouTube), бо пошук інформації на різних хостінгах підвищує компетентність студентів. Викладач здійснює роль грамотного наставника, який надає підтримку на етапі опанування нових навичок, особливо, зважаючи на високий рівень тривожності та низьку стресостійкість студентів.

7. Враховувати специфіку комунікацій із студентами: спілкуватися творчо, неформально (по можливості); пояснювати необхідність вивчення предмета його практичним застосуванням; не очікувати “сліпого” підкорення авторитету наставника; поважати і щиро цікавитися поглядами/знаннями студентів; уникати надмірного опікування; бути товариським й оптимістично налаштованим.

Отже, підвищити ефективність навчальної взаємодії викладача ВНЗ зі студентами-представниками покоління Y, враховуючи їх соціально-психологічні особливості, можна шляхом перегляду існуючих вимог стосовно змісту, об’єму, методів, прийомів подачі матеріалу, форм проведення учбових занять, а також способів перевірки знань.

Література

1. Ермакова С.Г. Совершенствование механизмов и методов взаимодействия образовательных структур и бизнеса через призму “теории поколений” [Электронный ресурс] / С.Г. Ермакова // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – 2015. – №15 (300). – Реж. дост.: <http://cyberleninka.ru/article/n/sovershenstvovanie-mehanizmov-i-metodov-vzaimodeystviya-obrazovatelnyh-struktur-i-biznesa-cherez-prizmu-teorii-pokoleniy>
2. Исаева Е.Р. Новое поколение студентов: психологические особенности, учебная мотивация и трудности в процессе обучения первого курса [Ел. рес.] / Е.Р. Исаева // Медицинская психология в России. – 2012. – №4 (15). – Реж. дост.: http://mprj.ru/archiv_global/2012_4_15/nomer/nomer20.php
3. Коатс Дж. Поколения и стили обучения / Дж. Коатс. – М.: МАПДО; Новочеркасск: НОК, 2011.
4. Сандомирский М. Поколение Y: отцы и дети [Электронный ресурс] / Марк Сандомирский. – Реж. дост.: <http://www.putrossii.ru/sozidanie/1269/>
5. Тейлор М. Поколение Next: студент эпохи Постмодерна [Ел. рес.] / Марк Тейлор / Пер. с англ. Никиты Дунаева. – Режим доступа: <http://jarki.ru/wpress/2009/01/26/413/>